

1. Husk lige vi skal snakke om det bagefter

- om kommunikation og samarbejde

Tjekliste

Udvikling af arbejdet

- Er I opmærksomme på de ting der lykkes og går godt?
- Afholdes medarbejdersamtaler med vægt på udvikling af resurser?
- Er alle faggrupper inddraget i fagligt udviklende aktiviteter?
- Er alle faggrupper inddraget i sociale aktiviteter?
- Hvordan er samarbejdet mellem de forskellige faggrupper?
- Gør de fysiske rammer det muligt at omgås hinanden på tværs af faggrupperne?
Fx i pauserne?
- Er sygefraværet højt? Det kan være tegn på et belastende arbejdsmiljø.

Planlægningen af arbejdet

- Bliver operationerne planlagt efter resurser og kvalifikationer på afdelingen?
- Er der taget hensyn til operationsafdelingens arbejdsgange og rutiner?
- Har de ansatte indflydelse på planlægningen af arbejdet?
- Svarer de enkeltes kvalifikationer til de opgaver de skal udføre?
- Er der en fælles forståelse af fordeling af opgaver og ansvarsområder?
- Er man fleksible og hjælper hinanden?
- Er det legalt at sige at man arbejder bedre med nogle end andre?
- Er det muligt at afløse hinanden under lange operationer?

Social og faglig støtte

- Hvilke muligheder er der for støtte fra kolleger og ledelse?
- Er det muligt at tale sammen efter operationer – og vende evt. belastende situationer eller misforståelser i samarbejdet?
- Er der procedurer for efterbehandling af traumatiske oplevelser?
- Er det legalt at sige at man har svært ved nogle situationer?
- Er det legalt at sige at man er belastet?

2. Se, nu kan vi bedre komme rundt

- om operationsstuens indretning og udstyr

Tjekliste

Operationsrummet

- Er der tilstrækkelig plads til at arbejdet kan foregå uhindret?
- Er der tilstrækkelig plads til udstyr?
- Kan temperaturen i rummet reguleres, så den er passende ved forskellige varmebelastninger?
- Kan rumventilationen tilpasses?
- Er rummet forsynet med tilstrækkelige muligheder for lokalsug?
- Kan overfladerne give anledning til statisk elektricitet?
- Forebygger gulvbelægningen eksplosionsfare ved at være ikke gnistgivende?
- Bruges lydæmpende materiale på lofter og evt. vægge?
- Er lofter og vægge lette at rengøre?
- Er de vandfaste og kan tåle afvaskning?
- Er der ved farvevalget taget hensyn til det visuelle og æstetiske indtryk?
- Er gulvene jævne og lette at rengøre?
- Er de behagelige at stå og gå på?
- Er de skridhæmmende?
- Er niveauforskelle undgået for at forebygge fald og besværlig transport?
- Er der runde overgange – hulkele – til væggene?
- Er der plads til at komme rundt med patienter og materiel?
- Er dørene nemme at komme ud og ind af – er det evt. muligt at etablere automatisk døråbning?

Støj

- Er støjende udstyr og operationsprocesser kortlagt?
- Er der en prioriteret plan for at reducere støjen?
- Kan operationsstuens akustik forbedres?

Belysning

- Anvendes normer fra Dansk Standard til at kontrollere og optimere belysningen?
- Kan almenbelysningen reguleres trinløst?
- Kan belysningen indstilles efter individuelle behov?
- Kan der opnås skyggefrit og blændfrit lys af tilstrækkelig styrke i operationsfeltet?
- Er der god farvegengivelse?
- Der skal være vinduer og dagslys hvis der skal bygges om eller bygges nyt.

Anæstesien

- Er forurening med anæstesigasser før operation forebygget effektivt?
- Kontrolleres doserings- og patientsystem inden hver anæstesi?
- Er forurening med anæstesigasser under operation forebygget effektivt?
- Anvendes effektivt punktudsug ved maskeanæstesi?
- Er forurening med anæstesigasser efter operation forebygget effektivt?
- Kendes og følges eftersynsrutiner på anlæg og rørsystemer?
- Er der en som er ansvarlig for at procedurerne følges?

2. Se, nu kan vi bedre komme rundt

... fortsat

Strålefare

- Er reglerne kendt af alle der arbejder med røntgen?

Det vil bl.a. sige:

- Er alt røntgenudstyr på afdelingen anmeldt til Sundhedsstyrelsen?
- Er alle der betjener røntgenanlægget instrueret i brugen af dette?
- Er alle instrueret om strålefare og sikkerhedsforanstaltninger?
- Er der tilstrækkeligt med strålebeskyttelsesmidler fx blygummiforklæder og handsker?
- Anvendes strålebeskyttelsesmidlerne korrekt?
- Ved alle hvem der er ansvarlig for brugen af røntgenanlægget (ansvarlig leder og ansvarlig fysiker)? Den ansvarlige leder er typisk overlægen på røntgenafdelingen.
- Foretages der regelmæssig kontrol af røntgenudstyret?
- Bærer medarbejderne målefilm hvis de mere end 2 gange pr. uge arbejder med røntgenundersøgelse med fastinstalleret røntgenanlæg?
- Ved medarbejderne hvordan de skal reagere hvis der opstår en faresituation og hvem de skal kontakte?

Laser

- Anvendes laseren kun af personer der er instrueret i betjening og sikkerhed?
- Er de fuldt fortrolige med den brugsanvisning der skal forefindes?
- Er risici ved laseren vurderet, og er der beskrevet risikozoner og sikkerhedsforanstaltninger?
- Er det øvrige personale i lokalet bekendt med risikozoner og sikkerhedsforanstaltninger?
- Er der et lyspanel ved indgangen til rummet som advarer om at laseren er tændt?
- Giver laseren et hørligt eller synligt signal når den er i brug?
- Kan laserstrålen standses mekanisk?
- Er der en ydre afbryderknap/nødstop?

- Er startknappen beskyttet så man ikke utilsigtet kan sætte laseren i gang?
- Er der procedurer der sikrer at man ikke bruger instrumenter der reflekterer lys, herunder også infrarødt lys, i operationsfeltet? Hvis man bliver nødt til at bruge instrumenter der har spejlende overflader, skal de være konvekse, så eventuelle refleksioner spredes.
- Bruges egnet øjenværn af alle i lokalet?
- Er lokalets indgang mærket med gul/sort advarselstrekant?
- Er lokalet skiltet med laserens data?
- Er der procedurer mod forekomst af brandfarlige dampe ved laserbrug?

Kirurgisk røg

- Er der effektiv lokaludsugning ved laser- og elkirurgi?
- Er rummets ventilation tilstrækkelig?

Generelt for udstyr

- Bliver der lavet risikovurderinger når man anskaffer nyt udstyr?

Skylle- og depotrum

- Har skyllerum og depotrum tilstrækkelig plads?
- Kan hygiejnereglerne tilgodeses i skyllerum og depotrum?
- Er skyllerummet forsynet med bordplade og dobbelt vask?
- Kan der være mobile opbevaringsstativer til materiel nedenunder bordpladen?
- Er der installeret vaskemaskiner og dekontaminator?
- Er skyllerummet ventileret mekanisk?
- Er det let for personalet at komme til de ting der skal bruges fra depotrummet?
- Er der rulleborde som kan indstilles i højden fx til utensilievaskemaskine?

Personalestue

- Er der en rygepolitik?

3. Det bliver godt at komme ud og strække sig!

- om arbejdsstillinger, forflytninger og tunge løft

Tjekliste

Indretning

- Kan overflødig inventar fjernes for at give bedre plads?
- Er lamper hensigtsmæssigt placeret i forhold til arbejdsstedet?
- Er der forsyningssøjler?
- Er så mange installationer som muligt ført via søjler?
- Er lamper og søjler bevægelige?
- Er der stikkontakter nok?
- Er tv-monitører fleksibelt ophængt så akavede arbejdsstillinger undgås?

Operationslejer, stole og borde

- Er operationslejerne højdeindstillelige?
- Er mobile operationslejer nemme at betjene og flytte – og kan de låses?
- Er operationslejer lette at gøre rene?
- Følges eftersynsrutiner på operationsleje og ekstraudstyr? (Udstyr der har hjul eller kan indstilles, skal vedligeholdes løbende så hjulene kører let – ellers er der ikke vundet så meget)
- Kan man sidde ned ved operation?
- Hvis man sidder ned ved operationen, er der så tilstrækkelig plads til benene under lejet?
- Er stole og ståstøttestole tilgængelige?
- Er stole og ståstøttestole fleksible og lette at indstille?
- Er der måtter der kan aflaste benene ved langvarigt stående arbejde?
- Er der mulighed for at benytte forskellige skamler ved stående arbejde?
- Er der en plan for at skifte til højdeindstillelige borde?
- Har arbejdsborde en passende højde til enten siddende eller stående arbejde?

- Er tungt udstyr forsynet med kørende understel med låsbare hjul?
- Ligger der ledninger på gulvet?

Hjælpemidler

- Er der den fornødne plads til at hjælpemidlerne kan anvendes?
- Anvendes glidelagner eller andre hjælpere-redskaber?
- Er der brugervejledninger for hjælpemidler – og er de letforståelige?
- Er de ansatte instrueret i at bruge redskaberne?
- Følges og evalueres de procedurer der gælder for anvendelsen?
- Følges eftersynsrutiner for personløftere?
- Foretages hovedeftersyn af loftsmonteret personløfter mindst hver 3. måned?
- Foretages hovedeftersyn af andre personløftere mindst hver 12. måned?
- Foretages eftersynet af leverandøren eller anden sagkyndig efter leverandørens anvisninger?

Beklædning

- Er der tilbud om at anvende støttestrømper og særligt fodtøj?

Tunge løft og forflytning

- Er der givet grundig instruktion i forflytnings-teknik – til alle faggrupper?
- Er forflytning og tunge løft af materiel identificeret, vurderet og reduceret?
- Er det undersøgt om forflytninger og tunge løft kan reduceres ved at anvende tekniske hjælpemidler?
- Har man uddannet forflytningsvejledere?

3. Det bliver godt at komme ud og strække sig!

... fortsat

Planlægning

- Er de fysisk belastende arbejdsstillinger ved operation taget med i jeres APV?
- Er der mulighed for variation ved langvarige operationer?
- Er der procedurer for hvornår og hvordan portører tilkaldes, samt hvordan forflytninger skal ske?
- Kan assisterende operationssygeplejerske afløses af operationssygeplejersken på gulvet?
- Kan fordelingen af langvarige operationer i løbet af ugen være anderledes?

4. Hvor er kanyleboksen?

- om hygiejne og stikskader

Tjekliste

Smittefare

- Er smittefaren ved indånding forebygget?
- Er smittefaren ved sprøjt og stænk forebygget?
- Er smittefaren ved stik og snit forebygget?
- Forefindes en instruks til imødegåelse af smittefare?
- Er der givet instruktion i hygiejnereglerne?
- Bruges hudvenlige midler til håndhygiejne?
- Behandles blod, vævsvæsker og væv som potentielt HIV-smittefarlig?
- Kendes og følges retningslinierne for at imødegå HIV-smitte?
- Er der forholdsregler for at mindske hud- og slimhindekontakt med blod, væv og vævsvæsker?
- Bruges stikfaste beholdere til kanyler?
- Bruges lukkede blodprøvetagningssystemer?
- Medvirker sikkerhedsorganisationen i at vurdere om forebyggelse og forholdsregler fungerer?
- Tilbydes personalet vaccination mod hepatitis B?

Stikrisiko

- Er en sikkerhedszone (også kaldet "neutral zone") til skarpe instrumenter overvejet?
- Er "No touch technique" overvejet, dvs. at skarpe instrumenter fx knive og nåle bliver håndteret med andre instrumenter frem for fingre (fx placering af nåle i nåleholder med pincet og autosuturapparater frem for hånd-suturering)?
- Er skarpe instrumenter så vidt mulig erstattet med stumpe?
- Har sikkerhedsgruppen planer om en gennemgang eller en særlig indsats?

Rengøringen

- Anvendes mindre farlige eller ufarlige rengøringsmidler?
- Er operationsrum og andre rum indrettet så de er rengøringsvenlige?
- Anvendes hudvenlige rengøringsmetoder?
- Anvendes ergonomisk rigtige rengøringsmetoder?

5. Hjælp mig lige med at få blyforklædet af

- om beklædning og værnemidler

Tjekliste

Arbejdstøjet

- Kan arbejdstøjet tilpasses temperaturforholdene på operationsstuen?
- Har operatørernes arbejdstøj en barriere for blod og væsker?
- Tager arbejdstøjets pasform hensyn til arbejdsstillinger og -bevægelser?
- Har personalet indflydelse på valg af arbejdstøj?
- Er der mulighed for at bruge både bukser og kjoler?
- Er stoffet af bomuld – det er mere behageligt for huden?
- Tager vaskerutiner hensyn til smittefare?

Handsker

- Er allergi og kontakteksem fra handsker forebygget? Er indholdet af proteiner og restkemikalier lavt?
- Undgår man handsker med pudder?
- Er der mulighed for at anvende flere typer handsker alt efter arbejdets art?
- Hvordan sikres det at handsker har en god pasform og størrelse?
- Anvendes handsker der kan indikere stik og utæthed?
- Bruges der to lag handsker for at sikre beskyttelse selvom der sker et brud på yderste handske?
- Bliver personalet inddraget i hvilke handsker der skal købes ind?

Beskyttelse af øjnene

- Anvendes øjenværn som beskyttelse mod stænk eller laser?

Blyforklæder

- Er blyforklæder forsynet med velcrolukning så de kan tages af under operationen når der ikke længere er behov for dem?
- Er der procedurer som sikrer at man ikke skal have blyforklæder på mere end højst nødvendigt?
- Er blyforklæder forsynet med et bælte så forklædet kan støtte på hofterne i stedet for at hele vægten hænger på skuldrene?

Fodtøjet

- Kan fodtøjet rengøres?
- Tager fodtøjet hensyn til individuel pasform?
- Er sålerne skridhæmmende?
- Er der taget hensyn til gangkomforten?
- Er skoene personlige hvis der er krav om specielt fodtøj?

6. Hvad står der i brugsanvisningen?

- om stoffer og materialer man skal være varsom med

Tjekliste

Arbejde med knoglecement

- Er farlige stoffer erstattet af mindre farlige?
- Er der tilgængelige arbejdspladsbrugsanvisninger?
- Anvendes lukkede blandingssystemer når der arbejdes med knoglecement?
- Bruges egnede handsker der effektivt sikrer mod hudkontakt?
- Er der effektiv udsugning under hærdningen?
- Behandles affaldet korrekt?

Arbejde med gips

- Er det undersøgt om der kan bruges mindre skadelige gipstyper?
- Er der tilgængelige arbejdspladsbrugsanvisninger?
- Følges regler for arbejde med syntetiske gipsbandager som indeholder isocyanater?
- Er personer der arbejder med syntetisk gips uddannet?
- Bliver dampene fjernet med ventilation?
- Bruger man egnede personlige værnemidler?
- Bruger man mærkede affaldsbeholdere, og bliver affaldet behandlet som kemikalieaffald?
- Er der håndvaske som ikke er håndbetjente?

Arbejde med lægemidler

Har man besluttet procedurer for omgang med lægemidler, fx:

- Holdes plastikhætter, steril gaze eller vat omkring ampullens hals når ampuller skal åbnes så man undgår at spilde på huden eller skære sig i fingrene?

- Holdes kanylespidser mod en steril gazeswamp ved udtrykning af luft? Så undgår man at indholdet sprøjter ud i luften.
- Lægger man kanyler i kanyleboksen med det samme?
- Bruger man handsker når man blander lægemidler?
- Blander man lægemidler i lukkede systemer?

Arbejde med desinfektion

- Anvendes varmedesinfektion frem for kemisk desinfektion når det er muligt? (Det er muligt for mange utensilier og kirurgiske instrumenter, og det betyder at man undgår kontakt med desinfektionsmidler)
- Overvejes dette ved indkøb af nye instrumenter og udstyr?
- Sker desinfektion i lukket system?
- Er farlige stoffer erstattet af mindre farlige eller ufarlige stoffer?
- Får man leveret desinfektionsmidlerne i brugsopløsninger så man undgår kontakt med koncentreret stof?
- Hvis man ikke får leveret desinfektionsmidler i brugsopløsning – bruger man så doseringspumpe og håndterer det i stinkskab eller flowbænk?
- Er der dansk leverandørbrugsanvisning på de anvendte stoffer?
- Er der udarbejdet en arbejdspladsbrugsanvisning der gælder specielt for operationsafdelingen?
- Er brugsanvisninger tilgængelige for de ansatte?
- Anvendes særligt arbejdstøj ved overfladesinfektion?
- Undgås højtryksspuling eller forstøvning?
- Er der tilstrækkelig ventilation?
- Undgår man unødigt brug af sprit?

7. Var du træt da du mødte?

- om arbejdstider

Tjekliste

Arbejdstiden

Punkterne er udarbejdet af Center for Arbejdstidsforskning og er indarbejdet i rammeaftale om decentrale arbejdstidsaftaler (KTO og de amtskommunale arbejdsgivere) 1999.

- Gøres der noget for at formindske det faste natarbejde?
- Reduceres antallet af nætter i træk så der kun arbejdes 2-4 nætter i træk?
- Undgås korte intervaller (7-10 timer) mellem 2 vagter?
- Er arbejdstiderne planlagt så der er flest mulige friweekender?
- Undgås lange vagter?
- Er vagtlængden tilpasset arbejdskravene?
- Er kortere natskift overvejet?
- Roterer med uret, fra morgenvagt til aftenagt og så nattevagt?
- Er det muligt at lade tidspunkterne for vagtskifte være fleksible?
- Kan et regelmæssigt skiftsystem bevares?
- Kan individuel fleksibilitet tillades?
- Kan afvigelser fra det planlagte skiftsystem begrænses?
- Er der altid informeret om skiftplanen og eventuelle afvigelser i god tid?
- Har de ansatte indflydelse på tilrettelæggelsen af arbejdstiden?

8. Dét er noget vi skal have taget op!

- om arbejdsmiljøarbejdet

Tjekliste

- Er der dannet en sikkerhedsgruppe med en arbejdsleder der har kompetence til at træffe beslutninger om løsninger på afdelingens umiddelbare problemer?
- Er dine kolleger klar over hvem der sidder i sikkerhedsgruppen?
- Inddrages sikkerhedsgruppen i planlægning og ændringer med konsekvenser for arbejdsmiljøet?
- Er sikkerhedsgruppen med i projektering af nybygning og ændring?
- Bliver sikkerhedsgruppen inddraget ved indkøb af nyt udstyr?
- Har sikkerhedsgruppen en formaliseret mødestruktur?
- Er der dagsorden til disse møder og udarbejdes et referat?
- Holdes der mindst to gange om året møde for samtlige sikkerhedsgrupper?
- Er det afklaret hvilke problemer der løses i sikkerhedsgruppen, og hvilke der sendes videre til sikkerhedsudvalg/MED-udvalg?
- Sørger sikkerhedsgruppen for at de ansatte inddrages i arbejdspladsvurderingen?